

Секція 5. Соціальна педагогіка
Губіна О.Ю., кандидат педагогічних наук,
ст. викладач кафедри іноземних мов
Сумський національний аграрний університет
м Суми, Україна

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ

У період розповсюдження пандемії Covid 19 важливого значення набуває е-навчання, яке являє собою складний, комплексний соціальний феномен, дослідження якого передбачає цілісне вивчення, систематизацію та класифікацію джерел у багатьох галузях знань, що утворили протягом останніх десятиліть розвинений багатодисциплінарний та інтердисциплінарний дискурс. До найбільш розвинених складових такого дискурсу належать дослідження у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, педагогічної інноватики, теорії організацій, порівняльної педагогіки тощо. Отже, нагальною постає проблема дослідження соціально-педагогічного аспекту е-навчання.

Соціально-педагогічний аспект розвитку технологій електронного навчання представлений у роботах таких науковців, як: Г. Давиденко [1], С. Коваленко [2], І. Козубовська [3], О. Пічкарь [4], С. Прийма [5], Н. Рокосовик [6], О. Фудорова [7], М. Чайковський [8] та ін.

У дослідженнях українських науковців підкреслено велике значення е-навчання в системі інклюзивного навчання. Так, Г. В. Давиденко та М. Є. Чайковський вважають, що головними принципами інклюзивної освіти є диференціація та індивідуалізація навчання. Реалізація індивідуалізованого навчання відбувається шляхом упровадження індивідуального графіка, що охоплює такі форми навчання, як дистанційне, індивідуальне, змішане, відвідування основних курсів або вільне відвідування. Використання дистанційного навчання надає процесу отримання знань гнучкості й

доступності, завдяки ІКТ уможлиблює безперервне навчання. Серед трьох складових ефективності інклюзивного навчання (дидактична, психологічна та соціальна) науковці виокремлюють останню як таку, що виходить на якісно новий рівень завдяки можливості паралельного навчання й використання ІКТ. У межах е-навчання, підкреслюють українські дослідники, велике значення має активна співпраця викладачів та студентів із особливими фізичними потребами з громадськими, благодійними, мистецькими, науковими організаціями [1; 8].

На необхідності використання дистанційної форми навчання в системі інклюзивної освіти наголошують дослідники Н. Рокосовик та О. Фудорова. Застосування зазначених елементів е-навчання сприяє посиленню інтеграції осіб із фізичними вадами в освітній процес, надаючи їм можливості безперервного навчання. Використання Інтернет-технологій, які надають процесу здобуття освіти гнучкості, доступності й ефективності, створює принципово нове віртуальне інформаційне середовище. У межах глобального освітнього простору особи з фізичними та розумовими вадами мають можливість не тільки отримувати якісну освіту завдяки використанню відкритих освітніх ресурсів (електронних журналів, бібліотек), а й брати активну участь у навчально-комунікаційному середовищі завдяки формам і методам відкритої освіти, а саме веб-семінарам та конференціям, індивідуальним чи груповим заняттям у системі Skype тощо [6; 7].

Дотичними до соціально-педагогічного аспекту розгляду досліджуваної проблеми є наукові розвідки, присвячені вивченню досвіду використання дистанційних форм навчання у професійній підготовці фахівців у галузі соціальної роботи. Означеними проблемами займалися українські науковці І. Козубовська та О. Пічкарь. Так, суттєвими характеристиками дистанційного навчання дослідники вважають: гнучкість, модульність, паралельність, соціальну рівність, асинхронність, охопленість, рентабельність. Найбільш розповсюдженими моделями дистанційного навчання науковці називають такі: кейс-технологію, кореспондентську та консультаційну модель, а також

модель мережного навчання. Серед функцій дистанційного навчання вчені виокремлюють такі: організаційну, навчальну, контрольну, коригувальну, комунікативну, рефлексивну та прогностичну. Українськими дослідниками окреслено контингент соціальних працівників, які потребують отримання професійних знань шляхом використання зазначених елементів е-навчання, а саме: службовці економічної сфери, безробітні (з певним рівнем середньої або професійної освіти), домогосподарки (що тимчасово не працюють), інваліди та соціальні робітники, які доглядають осіб із вадами здоров'я [3; 4].

Отже констатуємо, що дистанційне навчання стає необхідним у процесі отримання як елементарних знань та вмінь у певній галузі, так і для здобуття необхідної кваліфікації або навіть вищої освіти.

Гарним прикладом успішного використання е-навчання може послужити досвід Великої Британії. Висвітленням особливостей використання форм дистанційного навчання у освіті дорослих у Великобританії займаються дослідники С. Коваленко [2] та С. Прийма [5]. Так, С. Коваленко доходить висновку, що дистанційні технології навчання уможливають активізацію процесу отримання вищої освіти дорослим населенням. З цією метою британським урядом розроблено моделі, які базуються на використанні дистанційних навчальних програм: автономні навчальні заклади (Відкритий університет), консорціум декількох навчальних закладів (консорціум «Співдружність в освіті»), університетська освіта (на базі одного навчального закладу), неформальне дистанційне навчання на основі мультимедійних програм (кампанія підвищення рівня грамотності населення «Право читати»). Головними завданнями освіти дорослих авторкою визначено такі: орієнтація на сучасні потреби роботодавців, гнучкість і прозорість навчального процесу, фінансування й демократизацію системи шляхом децентралізації управлінських повноважень. Удосконалення освіти дорослих завдяки використанню дистанційних форм сприяє, як справедливо резюмує С. Коваленко, розширенню варіативності освітніх

можливостей для саморозвитку та задоволенню освітніх потреб дорослого населення.

С. Прийма наголошує, що використання елементів е-навчання в процесі навчання дорослого населення надає останньому ознак доступності й безперервності. Електронне навчання дорослих, слушно зазначає автор, є складною самоорганізованою, саморозвивальною системою розвитку й соціалізації особистості, яка враховує освітні потреби дорослого населення. Рушійною силою активної популяризації освіти дорослих є динамічні зміни соціально-культурного характеру на глобальному та локальному рівнях. Е-навчання дорослих надає можливості останнім легко пристосовуватися до швидкоплинних соціокультурних змін реальності, постійно підвищуючи свій компетентісно-кваліфікаційний рівень. Науковець визначає, що умовою ефективного розвитку електронного навчання дорослих у європейських країнах є її нормативно-законодавче врегулювання, яке визначає цілі, принципи й механізми їхньої реалізації, права та обов'язки суб'єктів освіти та способи координації діяльності провайдерів освітніх послуг [5].

Отже, використання елементів е-навчання уможливорює процес отримання знань різними верствами населення в межах інклюзивної освіти та освіти дорослих.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Давиденко, Г. В. (2015). Теоретико-методичні засади організації інклюзивного навчання у вищих навчальних закладах країн європейського союзу (автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.01). Київ.
- 2.Коваленко, С. М. (2005). Тенденції розвитку освіти дорослих в Англії (остання чверть XX – початок XXI століття) (автореф. дис.. канд.. пед.. наук: 13.00.01). Житомир.
- 3.Козубовська, І. В. (2016). Підготовка педагогічних кадрів в системі дистанційної освіти Великої Британії. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота», 29, 150–154.
- 4.Пічкарь, О. П. (2005). Система підготовки фахівців соціальної роботи у Великій Британії (автореф. дис..канд. пед..наук: 13.00.04). Тернопіль.

- 5.Прийма, С. М. (2015). Теоретико-методологічні засади проектування і функціонування систем відкритої освіти дорослих в Україні (автореф. дис.. канд.. пед.. наук: 13.00.01). Київ.
- 6.Рокосовик, Н. (2004). Дистанційне навчання у вищій освіті людей з особливими потребами. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами, 1 (3), 448–451.
- 7.Фудорова, О. М. (2009). Інтеграція осіб з обмеженими можливостями в соціум через механізми університетської освіти. Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи, 23(844), 269 – 273.
- 8.Чайковський, М. Є. (2016). Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору (дис..д-ра пед..наук: 13.00.05). Луганськ.